

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăintrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 an 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate, se plateau pe serie séu linia, cu litere merute garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin asemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 73.

Sibiu, 9/21 Septembrie 1878.

Anulu I.

Abonamentu nou la „Observatoriulu.“

Prin acésta deschidemu abonamentu nou pe triluniulu Octobru — Decembre a. c. și anume:

cu 2 fl. v. a. în lăintrulu monarhiei,
cu 2 fl. 50 cr. séu fr. 6 în străinatate.

Acei p. t. domni abonati alu caroru abonamentu espira cu ultim'a Septembrie sunt rogati asi renoi catu mai curendu abonamentulu, pentru ca se nu suferu intrerupere în espedarea diariului.

Banii de abonamentu se transmitu mai usioru și mai siguru prin asemnatiuni postale (mandate) de a dreptulu la: Redactiunea „Observatoriului“ în Sibiu.

Esemplare complete mai avemu atātu dela începutulu anului, câtu și din semestrulu alu doilea.

Condițiunile de abonamentu se potu vedea în fruntea diariului.

Redactiunea.

Economi'a Politică.

(Urmare.)

Capitolulu II.

Definițiunea și metod'a economiei politice.

Amu constatatu, că economi'a politică are unu obiectu determinatu, observabilu, reductibilu la legi anumite. Ne remane acuma a 'i da o definițiune catu se pôte mai rigurósa. Trebuie inse se recunoscemu, că și acuma în stadiulu în care se afla sciinti'a, acésta este o încercare plină de dificultati. Limitele riguróse ale economiei politice inca și acuma sunt unu obiectu controversatu. Unii scriitori facu se între tóte speciile de labóre și de funcțiuni și totu felulu de bogatii, numindu cu acestu nume tóte bunurile, chiaru și pe acelea ale spiritului și ale ánimei. Ceilalti nu admitu decatu aceea ce se tiene directu de domeniulu intereselor materiale, purtandu inse contu de influinti'a ce o exercitése asupra naturii acestoru interese, starea ideiloru, a cunoscintiiloru, a datineloru și a raporturiloru ce esista între gubernati și gubernu. Din punctulu acesta de vedere a tractatu sciinti'a economiei în particularu Adam Smith în marea sa scriere

despre Avuti'a natiuniloru, Jean-Baptiste Say în Tractatulu seu, Sismondi, Maltus și mai de curendu John Stuart Mill în Principiele loru, Droz în Economi'a sa Politică, Rossi în Cursulu seu și altii. Fireste, ca cu nuanție mai multu séu mai pucinu remarcabile, care inse nu alterése unitatea punctului loru de vedere.

Reservandune a reveni asupra acestei cestiuni controversate, noi vomu defini acuma economi'a politică dicendu ca: ea este sciinti'a care se ocupa cu modulu cum se produce, se schimba, se distribue și se consuma avuti'a. Și de óre-ce din tóte acestea nici una nu se pôte face fara labóre și fara schimbu și de óre-ce de alta parte, nici una din aceste lucrari și schimbari nu se face în voi'a intempleri, urmésa că legile care presiedu labórei și schimbulu formédia adeveratulu campu alu sciintiiei economice.

Se va vedea deci catu de multu difere acésta definițiune de aceea pe care d-lu de Sismondi într'unu opu fórtu remarcabile, pre langa tóte erorile ce le cuprinde a datu sciintiiei economice, candu densulu afirma ca: „buna-starea física a omului, pe catu numai ea pôte fi lucrarea gubernamentulu seu, constituie obiectulu economiei politice.“ O astfelu de definițiune, inexacta prin sine insasi, are între altele și acea scaderu mare de a da arme acelei secte, care nutreste tendinti'a comuna, cu tóta neintielegerea, ce domnesce între ei, de a pune industri'a și comerciulu în man'a Statulu omnipotentu. Economi'a politică se inspira din partea opusa. Departe de a recurge la actiunea Statulu ca producetoru directu și ca distribuitoru alu avutiiei sociale, ea din contra ne invétia că: buna starea este fructulu labórei libere supusa în cursulu seu unoru condițiuni pe care nu este permisu nici a le distruge nici a le abroga nici unei poteri omenesci. Aicea este principala diferentiă, care o separa atatu de vechia sistema regulamentara, catu și de socialismulu modernu în cele mai multe forme ale sale.

Mai de parte este fórtu importantu de a distinge din punctulu de vedere alu metodei economi'a politică în sine insasi de obiectulu seu practic. Droz a potulu dice, că în ultima sa analiza, scopulu pe care si-lu propune economi'a politică este: „de a face buna starea pe catu numai se pôte mai generala.“ Nemica nu este mai adevratu.

Inse este de temutu, că pierdendu din vedere distinciunea esentială a sciintiiei și a artei cineva se nu cadia în miile de detaluri ale organizatiunii, care nu sunt tréba economistulu, ci a administratorulu. Singurulu obiectu alu sciintiiei este: de a cunósce și unica inputare, ce 'i se pôte face este de a fi observatu reu.

Capitolulu III.

Principii filosofice ale economiei politice.

Precum tóte sciintiile morale și politice 'și au fundamentulu loru în natur'a omenésca asia și sciintiia economiei politice. Omulu este acela, care produce, distribue, schimba și consuma avuti'a. Prin activitatea lui elu este punctulu de plecare alu faptelor economice, ca producetoru elu este totu-odata și centrulu ca consumatoru prin satisfacerea trebuintiiloru sale. Este deci necesaru se ne facemu o idee despre constituițiunea omului insusi.

Nu vomu dice nemicu ce o privire sumara asupra naturii omului nu ar potea justifica, nemicu ce n'ar potea verifica lesne, ori cine, afirmandu ca: omulu este o fiinti'a supusa la trebuintiie, liberu și responsabilu, sociabilu și perfectibilu.

Vomu insiste deci pucinu asupra acestui prolegomenu. Clarificandu-lu vomu evita inputarea ce se face atatu de adesea sciintiiei economice, ca este materialista și de unu empirismu marginitu. Vomu vedea inse, ca ea se ocupa de aceea ce are omulu mai nobilu și mai essentialu; vomu constata în fine, ca elu nu este decatu productulu elementelor naturii sale și oglind'a principiiloru celoru mai înalte ale moralei.

(Va urma.)

Nitielu siretlicu advocatiale.

(De langa cetatea lui Gelu 2 Sept.) Dela conferinti'a nóstra electorală generală din Sibiu ne despartiram cu aceea mangaiere că de-si impregiurarile vitrege, influinti'a și presiunea celoru dela potere, în fine speculatiunile particulare a le unoru membrii din conferintiia au produsu și o minoritate în sinulu acesteia, cu program'a de resistintiia activă în afacerile dietali: totusi geniulu aparatoru alu natiunii ne a paditu și de astadata de o ruptura în corpulu natiunii. Eramu de sperantia, ca principiulu de solidaritate, ce-lu statoriram și

Foisiór'a „Observatoriului“.

O casatorie prin hazardu.

Novela francesă.

Traducere de: Ioane Marchesiu.

(Urmare.)

Permite-mi dlu meu — dise camarier'a — déca-mi iau libertatea a te conduce prin bucatarie, de órece în vestmintele aceste de calatoria nu te poti presenta.

Ai dreptate — replica Bremond — aruncandu o privire asupra mancariloru deja gatite din bucatarie.

Pasiesce incetu dlu meu! fiindu ca acuma trebuie se urcamu câteva trepte, pâna ce vomu ajunge în camer'a destinată. — Acuma suntemu la locul anumitu, deci ocupă locu pe scaunulu acesta, pâna ce voiu avisa pe dóm'n'a mea. — Dupa ce camarier'a pronuncia cuvintele aceste disparu. — Anatol se afla singuru, intro camera ale carei mobile nu le potea distinge de intunecime, deci se puse a medita asupra positiunii sale critice.

Acuma sci tu tóte — isi dise elu — aci este o eróre, pe mine me confunda cu o alta persóna cunoscuta în famili'a acésta. — Domn'a casei indata ce me va observa, se va scusa, că servitorii au comis eróre confundendu persónale omonime, deci am prospectu că cin'a din bucatarie nu va fi pregatita pentru stoma-chulu meu ruptu de fóme. — Ah! câtu de nerodu am fostu, ascultendu de acelu servitoru miserabilu. — Éca audu resunendu pasi din camer'a vecina, — vinu . . . catastrofa se apropie. — Camarier'a deschise usi'a, și dupa ce asiedia o lumina în candelabru, cu voce lina dise către Bremond — Domn'a vine! — si cu acestea érase se departa.

În momentulu acesta aparu o dama de vre-o 50 de ani, cu o talia înalta și imbracata cu fórtu mare elegantia. — Indata ce observa pe junele artistu ilu saluta cu unu surisu dulce. — Bremond nu — si potu explica conđuita amicabile a dómnei.

La dracu! ce însemnéza acésta — cugeta în sine artistulu uimitu. Dam'a acésta arata fórtu mare confidentia fatia cu mine, că si cum deja ar fi existatu relatiuni amicabile între noi.

Ai grigia Bremond. — Dam'a acésta inaintata în etate are vre-unu scopu óre care. Se vedemu dara.

Ah Domnule! începú dam'a — cu cea mai mare neliniste te amu asteptatu. — În fine esti aci, precum se vede Leopold nu te-a insotitu, — inse nu face nemica, dta esti aci, pe acésta imprejurare punemu fórtu mare pondu. — Cu câtu recunosintiia iti suntemu noi datori dtale. Leopold de siguru ti-a notificatu motivele grave, care ne-au indemnatu că se grabimu caus'a aceea. — Fiulu meu a-avutu unu amicu intimu, pe care densulu deja din copilaria ilu cunósce și despre care garantéza că despre sine, pentru aceea numai acela e initiatu în secretele nóstre. — Acelu amicu esti dta. — Calitatiile eminente ale dtale despre care Leopold înainte de calatori'a sa ne-au relatatu, ne servescu noua de cea mai sigura garantia pentru viitoru. — Asia e dnulu meu, eu sunt sigura ca noi nu vomu regreta, că fiinti'a cea mai scumpa ce o posedemu o vomu increde îngrijiriloru dtale; éra dtale inca nu-ti-va pareu reu, că fatia cu noi iti ai manifestatu confidenti'a cea mai sincera.

Despre acea sunt convinsu domn'a mea! replica Bremond cu curiositate.

Inse tempulu ne solicitéza — continua dam'a — dta te-ai intardiatu cu ceva, cei invitati toti sunt adunati în sala. — Leopold ne a scrisu, ca în Parisu a facutu tóte formalitatiile, é' noi inca suntemu pregatiti. — Ah! dta esti în vestmintele de calatoria si în iutiel'a cea mare ti-ai uitatu pachetulu în Chalons, inse acésta se nu te geneze, pentru că noi în privinti'a acésta amu fostu prevedietori, de órece în decursu de 8 dile totu la dta cugetamu. — În camer'a acésta laterala se afla vestmintele lui Leopold; fiulu meu are aceeași talie ca si dta, imbracate dara iute. Preste unu patrariu de ora fratele meu comandantulu va sosi aci dupa dta, că se te recomande familiei și amiciloru nostrii. — La revedere

domnulu meu, séu mai bine dicendu fiulu meu. — Dupa ce dise cuvintele aceste într'unu tonu ecsaltatu — se departa. — Junele artistu sta uimitu și surprinsu.

Ei bine! — cugeta Anatol — frumósa positiune! Dam'a acésta pretinde a-me lua de fiulu seu. — Lucrulu începe a deveni fórtu interesantu, din tóte vorbele nu pricepu nemica, inse precum am observatu are si unu fiu cu numele Leopold, si unu frate . . comandantulu, care de siguru me va conduce la cina si dupa aceea me va recomanda. — Asia dara me voiu imbraca în vestmintele lui Leopold. — Vestmintele aceste sunt în camer'a laterala precum 'mi spuse, mam'a . . . Ah! ce vestmintele elegante si splendide . . . inca si dresuri cosmetice. — Anatol preste pucinu se metamorfosa în junele celu mai elegantu și frumosu și intruadeveru a fostu demnu de rolulu acesta romanticu. Dupa ce isi facu toalet'a preste pucinu audi vorbinduse urmatórele cuvinte:

Iubite Bremond esti gata?

Vorbele aceste erau esprimate de comandantulu, care éra unu om macru cu peruca négra, pieptulu i-érá decoratu cu ordinulu St. Ludovicu. — Anatol ilu privi surprinsu, inse preste pucinu 'si veni în ori. — Dupa ce comandantele ilu esamina cu scrupulositate i-dise:

Cu bucuria observu, că Leopold nu ne a insielatu de órece esti unu omu veselu. Da-mi mân'a că-ci noi de aci înainte nu suntemu straini, de si numai în momentulu acesta te vedii pentru prim'a óra. — Te voiu conduce si te voiu recomanda . . . instructiunile date de Leopoldu le ai uitatu?

În câtu privește informatiunile — dise Bremond — cu tóta franchetia potu afirma, ca ce 'mi-a comunicatu Leopold nu-le-am uitatu.

Bravo! Asia dara scii cá pe nepót'a mea o chiama Eleonor'a si că trebuie se te porti asia, ca si candu o ai cunósce inca din Parisu, atunci candu cu maic'a sa facui visita la domn'a Marty. — Aparinti'a acésta trebuie se o pastrezi cu tóta strictetiia înainte consangeniiloru nostrii. — Se nu pronunti nici unu cuventu în urm'a caruia se fii tradatu. Mai intielesu? (Va urma.)

acceptaramu in modu solemn, ne va salvá de cea mai mare eróre ce o póte comite unu poporu, care are de a se lupta cu tóta possibilá sa fortia pentru esistenti'a sa — adeca de desfacerea in dóue castre.

Cu atáta mai durerosu ne atinse inse scirea, ca fratii nostri Brasioveni a participatu la alegerile dietale si s'au desbinatu de corpulu intregu alu natiunei, arucanduse la piciórele contrariloru nostrii politici tocmai in momentul, candu acestia dupa combinatiunile cele mai simple trebeau se vina la cunoscintia, ca ori voru perii si ei cu noi inpreuna, ori trebue se incete cu planulu, de a ne nimici si estirpa in modulu sistematicu de pâna acuma.

Nu eramu in stare a-mi esplica tîenut'a acésta a fratiloru nostri Brasioveni. Ei, cari de o diumetate de secolu incóce erau margaritariulu, spre care arata cu superbia mam'a nóstra, cari nu se spariu de nici unu sacrificiu in lupt'a cea grea pentru esistenti'a nóstra — ei se dea man'a cu ceice ne spunu pe fiecare minutu in fatia: ca noi in statulu lor nu potemu esist'a, decâtu numai ca magiari, ca suntemu inamici proscrisi, carora ei nu le mai datoiescu cu nemicu!

Enigm'a despre pasirea acésta a fratiloru Brasioveni remase nedescifrata pâna candu intr'unu tardiu cetiuu in Nrulu 66 alu „Gazetei Trans.“, protocolulu despre adunarea electorala tîenuta de fratii Brasioveni la 23 Iuliu st. v. Documentulu acésta, care a trecut deja in proprietatea istoriei, modulu cum au ajunsu fratii nostri Brasioveni la ablegatu dietalu, precum si adunarea loru partiala electorala merita unu micu studiu. Déca-mi voi permite a'lu face acesta din actele autentice, ce-mi stau inaintea ochiloru, asigurazu pe onor. cetitorii, ca nu me simtiu condusu de pasiuni personale, nu tindu de a infestá pe nimeni. Din contra, trebue se marturisescu, ca amu prinsu cu durere condeiulu, in mana vedindu-me necessitatu a scrie de astadata unu nume, scumpu mie pâna acumu, in registrulu celu funestu alu natiunei nóstre. N'amu incatruu trebue se fiu dreptu si sinceru, precum voi fi de siguru primulu, care se va bucurá vedendu desmintite cele ce le voi espune prin urmatórele:

La 23 Iuliu st. v. — asiadara dupa conferentia sibiiana — se convocá prin d. advocatu Ionu Lengeru o adunare electorala in Brasiovu, la care participara, dupa cum ne spune Nrulu 60 alu „Gazetei Trans.“ cincidieci de alegetori romani. De-órece inse Brasiovalu numera 350 de alegatori romani, asia dara la adunare participara numai una din siepte parti.

Ceilalti 300 nu luarea parte cu tóte ca „au fostu invitati fiecare prin vatasiei“ — va se dica sieése din siepte parti a alegetoriloru remasera pas-sivi. Impregiurarea acésta in sine ar fi potutu fi o indegetare destulu de marcanta pentru conducetorii fratiloru Brasioveni, déca adunarea lor a avutu sensulu de a afla adeverata opiniune a alegetoriloru in privinti'a luandei nóstre atitudine. Unu conducetoru fidelu si nepreocupatu de siguru 'si-ar fi pusu intrebarea: pentru ce nu urméza $\frac{2}{3}$ a armatei sale apelului impartasitu din casa in casa? — Jurisprudintia practica inse nu-si face multi greurusi; pentru aceea sunt advocatii pe lume, cá se afle pentru tótu morbulu unu medicamentu, se faca preste totu abisulu o punte. Asia s'a si intemplá; nu inzadara au dinsi in limbagiulu loru proverbialu „absentes carent votos.“ Pe bas'a acestui § consumatiara pe cei 300 absentii si iata, ca strinsur'a de 50 insi deveni „adunare electorala.“

Incatu póte inse avea locu in cestiunea subversanta un'a atare conclusiune a juristiloru practici — conducetori ai fratiloru Brasioveni — acésta o judece on. publicu.

Eu sustienu ca cei 300 absentii voru fi rati-onatu asia: Natiunea romana si-a esprimitu vointi'a sa in conferinti'a generala din Sibiu; noi tramiseram la conferinti'a aceea representanti plenipotentiiati: acestia primira de a sustienea solidaru coclusulu maioritatii, care e de a nu participa la alegerile pentru diet'a din Budapesta: prin urmare cá ómeni de principii nu mai potemu participá la o alta adunare ulterióra electorala cu program'a, de a decide de nou in cestiunea acésta. Fireste, ca parerea mea acésta e teoretica, pentru ca nu potemu pretinde, cá din 350 de individi se fia toti ómeni de principii, precum nu potemu pretinde nici aceea, ca toti 350 se fia capabili de a pricepe la momentu, ce pretinde onórea si reputatiunea unui cetatianu liberu, candu e vorb'a de a sustienea o parola data in interesulu generalu alu natiunei intregi. Trebue se ne multiamimu cu aceea, ca a priceputu acésta 300 insi, si se avemu indulgentia cu cei 50, care venira la adunare spre a fi „lu-

minati“ prin conducetorii sei. Durere numai ca d. presiedinte alu adunarii are stilu fórte laconicu. „Alegatorii au fostu invitati fia care in particularu prin vatasiei“ —, atáta e totulu ce spune in cuventarea s'a de deschidere despre absentia celoru 300.

Mai bine se potura „luminá“ alegatorii presentii din impartasirea aceea a cuventulu de deschidere „ca reprezentantii romani ai comunei si comitatulu Brasiovu dinpreuna cu cativ'a fruntasi*) tîenura la 18 Iuliu o „siedintia“ in care ascultandu raportulu plenipotentiariloru sei dela conferintia sibiiana au decisu cá romanii din comitatu Brasiovalu se ia parte la alegerile dietali si se candideze unu romanu.“ Presiedintele nici despre acésta nu face vorba multa, provóca adunarea de a se constitui si apoi pune numai decatu la ordinea dilei decisiunea de mai susu a notabililoru.

Cu permissiunea dlui presiedinte, eu me voi opri inse nitielu la „decisulu“ si „siedinti'a“ acésta a onoratoriloru notabili, nu spre a desface velulu celu misteriosu, ce l'a trasu densulu preste acelea, ci numai spre a constata, ca notabili prin decisulu lor de a participá la alegerile dietali au datu reprezentantiloru lor plenipotentiiati dela conferinti'a sibiiana unu votu de blamu atátu de grosolanu, incátu barbati, cari tîenu cátu de cátu la reputatiunea lor publicu, nu ar fi mai potutu participá cu óoratorii notabili la nice o consultare si adunare ulterioara in cestiunea de alegeri dietale; é'ur onor. notabili nu aru fi mai potutu, in urm'a blamului de mai susu, candidá de ablegatu dietalu pe unu individu acarui conduita — de a-si da parol'a pentru solidaritate in atitudinea romaniloru — o reprobéza prin decisulu de a participa la alegeri in modu asia de rusinatoriu. Dara pe candu, pe deoparte reprezentantii fratiloru Brasioveni fusera „cei mai tineri“ in conferintia sibiiana, pe atunci pe de alta parte sunt asertiunile acestea earasi teorii si finetie, care pretindu óresicare maturitate in viéti'a publicu, si anume pretindu cá jucandu-ne de-a deputatulu se fimu trecuti preste etatea, in care ducemu la gura totu, ce ne vine in mana.

(Va urma).

Revista politica.

Una din scirile cele mai importante ale dilei este demissionarea veteranulu cancelariu alu Russei principele Gorciacoff, care au condusu mai bine de unu jumetate de secolu destinele marelui si puterniculu statu din nordulu Europei. Pâna acuma inca nu s'au desmintitu din nici o parte primirea demissionarei, dara nici despre aceea inca nu se scie nemicu siguru, ca cine va fi urmatoriulu. Disgrati'a in care au caditu cancelariulu rusescu se datésa mai de aprópe dela fiasculu si umilirea ce a suferitu politic'a rusesca dupa incheierea tractatulu dela San-Stefano, la congresulu din Berolinu. Caderea principelui Gorciacoff se atribue si au fostu accelerata prin carbunii aprinsi pe cari iau gramaditu principele Bismark asupra capulu vechiulu seu amicu din St. Petersburg. Este cunoscutu, ca relatiunile amicabile si intime intre acesti doui cancelarii au fostu turburate si destramate inca din anulu 1875 candu se ivise érași puncte negre pe orizontulu politicu intre Prusso-Germani'a si Franci'a. Atuncea principele Gorciacoff a jucatu rolulu de pacificatore nechiematu, ceea ce a suparatu fórte multu pe autoritarulu cancelaru din Berolinu, care pe atuncea era gata si fórte dispusu a renoi duelulu intre Prusso-Germani'a si Franci'a, sciindu prea bine, ca Franci'a inca nu era gata, nici cu reorganizatiunea sa politica si nici cu cea militara si ca prin urmare era tempulu celu mai favorabilu de a o tranti érași la pamentu si a ii mai stórcce câteva miliarde „pentru regele Prussiei“. Dara acestu planu l'au dejucatu cancelariulu rusescu revelandu lumei printr'unu articulu publicatu in „Times“ din London diaboliculu si astutulu planu alu cancelariulu de feru si de sange si déca pacea au fostu mantienuta, apoi acésta este meritulu lui Gorciacoff si alu imperatulu tuturorur Russiloru. Principele Bismark de atuncea incóce 'i-au purtatu sambetele colegulu seu si acuma si-au resbunatu asupra lui in modulu celu mai ingratu, autorisandu pe corespondintele Blowitz alu diarulu „Times“ se publice o conversare ce a avutu cu elu pe tempulu congresulu din Berolinu. Obiectulu acelei conversatiuni fórte interesante a fostu in prima linie principele Gorciacoff si politic'a sa. In decursulu acelei conversatiuni cancelariulu si amiculu principelui Gorciacoff, a disu despre densulu, ca „n'au cunoscutu unu barbatu de statu, care condusu prin unu simtiu de vani-

*) Cuius generis?

tate se fi lucratu mai nebesteste ca pe principele Gorciacoff“. Ne pare fórte reu, ca spaciulu nu ne permite a pune astadi subtu ochii cetitoriloru nostri acele revelatiuni fórte caracteristice si indiscrete ale corespondintelui diariulu englezescu. Reservandune a le reproduce cu cea mai de aprópe ocasiune, ne marginimu a dice, ca prin acele revelatiuni principele de Bismark si-a versatu totu veninulu seu clocotitoru asupra cancelariulu rusescu. Acestu spectacolu grandiosu, care sémana fórte multu cu o lupta de gladiatori diplomatici este gustatu cu multa placere, ca una din cele mai rari si pretióse delicatetie diplomatica, de cátra intréga lume politica. Duelulu acesta, in care principele Bismark a remasu invingetoru este cu multu mai interesantu si mai sensationalu decâtu celu avutu cu comitele Harry Arnim, de-órece acuma rivalii combatanti au fostu egali, nu numai in rangu dara si in positiunea lor diplomatica. Comitele Arnim era subordonatu principelui Bismark, in tempu ce cancelariulu rusescu se aflá pe aceeasi trépta.

Intre candidatii, cari aspira si sunt recomandati ca urmatorii ai principelui Gorciacoff se numeste in prima linie actualulu ambasadoru rusescu din London comitele Siuvaloff, despre care se dice ca a fostu rivalulu declaratulu alu cancelariulu demissionatu, ca este favoritul protegétu alu dictatorelu din Berolinu, dara fórte nesimpaticu si uritu de principele de coróna alu Russei, alu carui candidatu este comitele Ignatieff. Se afirma, ca indata dupa demissionarea lui Gorciacoff, principele de coróna se fi rugatu cu multu focu si insistentia pe imperatulu Alesandru, ca se denumésca de cancelariu pe unu diplomatu, care apartiene partidei nationale panslaviste din Moscva si ca imperatulu i-ar fi promis, ca ii va implini cererea. Adeverinduse acésta, apoi avemu a ne astepta la o schimbare radicala in conducerea politicee esterne a marelui imperiu nordicu.

Caracteristicu si semnificativu in supremulu gradu, atátu pentru intréga constelatiune politica momentana, cátu si in specialu pentru positiunea actuala a comitelui Andrassy, sunt urmatórele inpartasiri care i-se tramitu din Vien'a diariulu „Berliner Montagsblatt“ si care suna:

„Cu cátu duréza mai multu cris'a latentu si traganata in ministerulu de esterne, cu atátu mai multu ea contribue la clarificarea mersulu afaceriloru in anii din urma, precum si a situatiunei actuale. In cátu priveste pe cea dintai, apoi de abea acuma ajunge a fi perfectu evidentu insemnatatea ce a avutu la tempulu seu demissionarea comitelui Beust si denumirea lui Andrassy de urmatoru alu lui. Comitele Beust a caditu, pentru ca elu a probatu in renumitul seu memorandu de 13 cóle, pe care elu l'au tramisu la curtea imperiala, care pe atuncea se afla in Ischl, ca politic'a slava inaugurata pe atuncea de Hohenwart inlainturulu monarchiei nu va provoca numai opostiunea cea mai energica din partea nemtiloru austriaci, ci infalibilu va avea ca concesintia convulsioni violente in Ungari'a, de nu chiaru revolutiuni partiale. Espunerile comitelui Beust au facutu la locurile competente o impressiune atátu de profunda, incátu pe deoparte se decise sisterea politicee slave inlainturulu monarchiei, éra pe de alta inse se lua hotorirea, de a continua de aci inainte acea politica slava in afara si a incredintia acésta unui unguru, pentru de a inabusi neincrederea jumetati ostice a imperiulu, prin increderea compatriotica pusa in ministrulu conducetoru. Din caus'a acésta si numai din caus'a acésta a trebuitu se plece Beust si a fostu chiepmatu Andrassy si acuma se póte intielege si aceea generositate atátu de multu admirata si atátu de servilu laudata a comitelui Andrassy care: ca fostu odinióra magiaru revolutionaru au acceptatu in contradicere cu predecesorele seu, missiunea se a inauguredie o intimitate austro-rusesca. Deja pe atuncea elu era celu inpinsu, de si credea ca impinge elu.“

„Actuala nemultumire a cercuriloru mai inalte cu comitele Andrassy, care cresce pe di ce merge, se compune dintr'unu siru intregu de erori si desilusiuni ale ministrulu, din care voiu not'a numai pe cele mai insemnate. Mai intaiu ministrulu nostru de esterne pleca la congresulu din Berolinu cu promissiuinea data in modu precisu si categoricu corónei, ca elu va castiga unu mandatu europénu de anecsiune, éra nu de ocupatiune a Bosniei si Hertegovinei. Acésta promissiuinea n'a fostu saldata din partea resultatelor obtienute, pentru ca Bismark si Siuvaloff, cari au fostu „bucarii“ congresulu, dejá a dieca di dupa deschiderea lui, declarara lui Andrassy, ecsoperarea unui mandatu de anecsiune ca unu ce imposibilu si ca in fine Austri'a va

rebu se se multumésca cu consimtiementulu euro-
énu pentru ocupatiune si ca trebuia se acceptese
i aceea clausula fatala a incheierii unei conventiuni
lterióre cu Turci'a. Gresiéla a doua, cea mai
nare si fatala a comitelui magiaru se refere la
piniunea sa asupra atitudinii ce o voru lua bosniacii
i hertiegovinenii fati'a de o ocupatiune austriaca.
n urma acele cuvinte frivole si fara tactu ale
omitelui pe care le au exprimat inainte de acésta
u vreo 14 dile ca: se nu i se faca asia
mputari aspre pentru acele cateva mii
e morti si raniti miserabili" au facutu
impressiune forte neplacuta in regiunile mai
alte. Acelasi efectu a produsu in acélesi regiuni
i repentina aparare a comitelui Andrásy pe care
au aflatu in colónele diariului turcescu par ex-
cellence."

Ca o ilustratiune partiala a celor de mai susu,
e póte servi si scirea, care vine totu dela Berolinu,
a comitele Beust va fi inlocuitu la London prin
ctualulu ambasadoru austro-ungaru la curtea din
Berolinu comitele Károlyi. Va fi rechiematu comi-
ele Beust pentru ca se fia tramisu in pensiuenea
e care si-o a meritatu de multu, séu va fi reacti-
atu dupa o absentia de aprópe 7 ani éراسي in
alatulu ministrului de esterne de pe „Ballplatz“
in Vien'a, pentru ca se pregatésca scen'a pentru
oulu experimentu alu trialismului germano-ungaro-
oemu? In imperiulu „improbabilitatiloru si alu
rovisorului“ tóte sunt possibile. D-dieu se ne
jute!

De pe campulu de resbelu.

Resultatele actiunii combinate ale trupeloru de
btu comand'a generaliloru Bienert si Szapáry,
are s'au inceputu in 14 l. c. sunt: ocuparea loca-
tatiloru Gradacac si Gracanica unde trupele
óstre n'au aflatu mai nici o resistintia, pentru ca
insurgentii au parasitu acele positiuni, retragendu-se
ore nordu la Dolni-Tusla. Ciocniri mai mici
u avutu locu in giuru de Zavalje si la Pro-
icenicamen, care au fostu ocupate de trupele
óstre. La punctulu din urma a intratu in actiune
e focu pentru prima óra si unu batalionu de hon-
edi. Pierderile nóstre au fostu 150. Dela Tre-
inje s'au tramisu unu batalionu spre Bilec
entru ca se curatie si se repareze drumulu in parte
tricatu de catra insurgenti. Dupa terminarea acestei
crari la reintórcere, o companie a fostu atacata
r spate de catra insurgenti si au pierdutu 3 ofi-
iari, 80 soldati morti si raniti si unu oficiaru dela
abulu generalu s'a pierdutu fara urma. — In 17
c. divisiunea XIII a intreprinsu unu atacu asupra
rasiulu turcescu Novi-Bretsca, care dupa o
upta inversiunata si luarea cu asaltu a doue sian-
uri a fostu ocupatu, cucerindu-se cu aceea ocaziune
tunuri si 2 stéguri turcesti. — In 19 Sept. s'au
einoitu cu poteri suficiente ataculu asupra fortaretiei
ihaci si a fostu in fine luata si acésta positiune,
are a costatu viéti'a a multoru sute de bravi.
rmarindu pe o charta actiunea militara intreprinsa
i dilele din urma, apoi vomu putea vedea, ca
óte acele localitati ocupate din partea armatei
óstre, nu sunt positiunile principale ale insurgenti-
oru, ci numai positiunile loru estreme in dosulu
arora se realizeaza si se concentrésa grosulu loru.
ocuparea loru din partea trupeloru austriace inca
u decide sórtea campaniei. Avemu deci a ne mai
stepta la lupte grele si sangeróse pana la pacifi-
area definitiva a acelor doue provincii, de órece
insurgentii se afla in positiuni defensive forte favo-
abile pentru ei, pe care si-le alegu dupa placerea
oru, asia ca alegerea campulu de lupta nu depinde
ela partea ofensiva, ceea ce este unu momentu forte
nportantu si chiaru decisivu, mai vertosu pentru o
rupa regulata de linie, care au trecut prin scól'a
actica si este invetiata a manevra cu masse mari,
ra nu cu despartiaminte mici precum sunt guerilele
asurgentiloru.

Romania.

Cetim in „Romanulu“:

Pentru memorabil'a di de 30 Augustu, Mari'a
a Domnitoriulu a adressatu dlui ministru de res-
belu, spre a se comunica intregi armate, urma-
órea telegrama, care exprima sentieminte la in-
ltimea amintirii ce le destépta, si care va fi pentru
atiune si pentru eroicii ei aperiatori cuventulu de
esplatire a trecutulu si de sperantia si imbarbare
e viitoriu.

Sinai'a, 30 Augustu.

Dlui generalu Cernatu, ministru
e resbelu.

Este adi unu anu de candu armat'a nóstra,
rin aventulu si viteji'a ei, acoperia drapelulu

romanu cu gloria si punea adeverat'a temelie a
marirei patriei.

Salutu déra cu respectu memori'a tuturoru
acelora, cari in acésta di memorabila 'si-au ver-
satu sangele cu atát'a devotamentu pentru tíera,
si adresezu calduróse rugatiuni celui a totu puternicu
pentru repausulu sufleteloru loru.

Tiér'a intréga le e datóre recunoscinti'a, cà-ci
cu viéti'a loru ei au asicurat victori'a si au sigi-
latu independintia ei.

Nu me indouiescu, ca armat'a va fi gat'a in
ori-ce ocaziune se urmeze esemplulu loru, si ve-
rogu deci se fiti pe langa dens'a, in acésta di asia
de scumpa ánimei Mele, interpretulu celoru mai
vii simtieminte de iubire si s'ó incredintati de
Domnéc'a Mea solitudinea.

Carolul.

Respunsulu dlui ministru de resbelu càtra M.
S. Domnitoriulu:

M. S. Domnitoriulu Carolu I, Sinai'a.
Bucuresci, 30 Augustu.

Am adusu la cunoscinti'a armatei prin ordinu
de di, inaltulu ordinu primitu dela Mari'a Vóstra.

Armat'a nu va uitá nici odata stralucitele
successe castigate sub brav'a conducere a Mariei
Tale. Solicitudinea si iubirea ce Mari'a T'a a
aretatu in totu-deauna armatei a insufletitu pe acei
bravi, cari udara cu sangele loru vaile Plevnei,
pentru cá se póta falfai de asupr'a loru stindartulu
„Independentiei statulu romanu.“

Barbat'i'a, cu care ei se luptara, abnegatiunea,
cu care ei murira, voru remané nesterse din ánim'a
camaradiloru loru. Acestu esemplu va servi de
nórma armatei in tóte ocaziunile, corespondiendu
astfelu asteptariloru Mariei Tale si devisei ei de a
mori pentru Patria si Domnitoriul.

Se traiesci Mari'a T'a!

Se traiésca M. S. Dóm'n'a!

Ministru de resbelu: generalu Cernatu.

Bucuresci, 4/16 Septembrie. (Corespondentia
particulara a Observatoriulu). Cele mai multe processe
verbali ale societatiei academice sunt asia de scurte,
in càtu din acelea nu prea poti afla despre rezultatele
lucrariloru ei. Caus'a este, cà in societati de acestea
nu merge cá in unele parlamente: Vorba multa, saraci'a
omului. In academií partea cea mai mare a óreloru
se petrece in grupe mici, in sectiuni, comisiuni si
chiaru cu studiu privatu. Totusi, ori-cátu de scurte se
fia acele processe verbali, ele totu ne aprindu câte
unu falnariu spre a vedé in laintrulu sanctuariulu, éra
unele ne conducu si in laintru. Asia intre altele sunt
processele verbali ale siedintieloru publice, care se tienu
in fia-care joie. Coprinsulu celui din 24 Aug. st. a.
va interessa de siguru pe ómenii eruditi de orice na-
tionalitate.

Societatea academica romana.

Sesiunea anulu 1878.

Siedintia de la 21 Augustu 1878.

(Urmare.)

Se comunica o adresa a d-lui Dr. Fetu, prin
care face cunoscutu, ca din motive de afectiuni de fi-
catu, cari lu retienu la bai, nu póte veni a luá parte
in sesiunea anulu curentu.

Se mai comunica o epistola a d-lui Dr. Gregoriu
Silasi, professoru de limbistica si literatura romana
la universitatea din Clusiu, prin care aréta, ca pri-
mesce cu recunoscintia numirea de membru onorariu
alu societatiei.

Se primescu pentru bibliotec'a societatiei cartile
urnatórie donate d. Fréd. Damé: 1. „Histoire de la
tolérance religieuse en Roumanie“ par Hasdeu, traduite.
2. „Le Chant du Latin,“ traduite. 3. Gramatic'a fran-
cesa ed. a dou'a. 4. „Une oeuvre morte et une oeuvre
de mort.“ 5. „L'Etat roumain et la paix de l'Orient.“
6. „Le rêve de Dochia.“ 7. „Les Roumains du Sud,“
par N. Densusianu et Fréd. Damé. 8. „Histoire critique
des Roumains“ par Hasdeu, traduite si „Consideratiuni
asupr'a tempulu si spaciulu“ de I. cav. de Puscariu.
— Se primescu cu multumire. — Membrii trecu in
lucrarile comisiuniloru si sectiuniloru respective.

Siedinti'a dela 22 Augustu.

Nefindu lucrari terminate din acele recomandate
comisiuniloru, delegatiunea aréta, ca e gat'a a supune
societatiei relatiunea despre resultatulu misiunii d-lui
Gr. Tocilescu in Russi'a. Societatea afla cu cale, cá
acésta relatiune se se dea in siedinti'a de Joi, destinata
a fi deschisa publiculu, cá un'a ce póte se presinte unu
interessu mai placutu auditoriloru, é' pana atunci co-
misiunile se se ocupe cu lucrarile ce li s'au reco-
mandatu.

Siedinti'a dela 23 Augustu.

Se comunica: a) O adresa a d-lui V. A. Urechia,
prin care ofera pentru bibliotec'a societatiei Tracta-
tele Santei Aliantie in limbele francesa, rusa si
germana in 2 tomuri. b) O adresa a d-lui Al. Odo-
bescu, prin care ofera totu pentru biblioteca doue
manuscripte (legate in carti) ale repausatulu ingineriu
Al. Popoviciu, contienendu notitie interesante despre
stabilimentele antice respandite in tíer'a romanésca si

Moldov'a; c) O adresa a d-lui C. Esarcu, prin care
tramite mai multe esemplare din publicatiunea s'a asupr'a
documenteloru istorice descoperite de d-s'a in arhivele
Italiei.

Dupa acést'a d. presiedinte invita pe d-nii membrii
a accelará lucrarile din sectiuni si comisiuni spre a se
poté delibera asupr'a loru.

Siedinti'a dela 24 Augustu.

Se comunica: a) O adresa a d-lui d. Sturdz'a,
prin care aduce la cunoscinti'a societatiei, ca d. Ignatiu
Dobozki, membru alu academieii ungueresci si unulu din
cei mai distinsi numismati, posedendu o colectiune re-
marcabila de monete ungueresci, transilvane, serbesci,
bulgaresci si romane, a donatu societatiei mai multe
medalii de mare importantia pentru colectiunea societati-
e, cerendu totodata autorizatiunea a face cu d. Dobozki
unu schimb si anume a schimbá monet'a lui Dabij'a-
Voda, ce d. Dobozki ofere, in contr'a unei'a din esem-
plarele monetei lui Mihailu I, din colectiunea societatiei.
Societatea tramite comunicarea la sectiunea istorica.

b) O alta adresa a d-lui Sturdz'a, prin care do-
néza societatiei: 1. Un relicuaru contienendu o buca-
tica din stof'a corónei lui Petru Raresiu si un'a din
vestimentulu Dómnei lui Petru Raresiu si unu osu dela
man'a Domnitiei Mari'a, fiic'a lui Stefanu celu Mare,
colectionate cu tóta pietatea de regretatulu nostru co-
legu Al. Hormuzaki si donate d-sale de sor'a repausa-
tulu, venerabil'a dómna Elis'a Sturdz'a nascuta Hor-
mazaki; 2. Patru evangelisti, illuminatiuni in acuarela
din a dou'a jumetate a secolulu XVI, asediati intr'unu
cadru mare. 3. O cuthie cu remasitie de obiecte aflate
in turnurile dela Gostaveti, judetiulu Romanati; 4. O
colectiune de portrete, scene istorice, foi volante din
evulu de midiulocu, si mai multe charti geografice din
acelasi timpu. Societatea primescu cu mare multumire,
si ordona transcrierea inventariulu acestoru lucruri in
analele societatiei, impreuna cu adresa donatoriulu.

c) O adresa a d-lui V. A. Urechia, prin care
ofera pentru bibliotec'a societatiei: 1. Catalogue des
manuscrits de la bibliothèque de Tours, par a Derange.
2. Influence de la pression de l'air sur la vie de
l'homme, par d. Jourdanet 2 vol. 3. „Dr. Strousberg
und sein Wirken.“ Se primescu cu multumire.

d) O adresa a d-lui Gr. Melidonu, directorulu
scólei normale Carolu I, prin care donéza societatiei
doue tablouri archeologice, reprezentandu tabar'a lui
Trajanu dela Portile-de-Feru si templulu romanu dela
Hatiegu, dupa baronulu majoru de Hohehausen. — Se
primescu cu placere.

La ordinea dilei relatiunea delegatiunii asupr'a
misiunii istorice a dlui Gr. Tocilescu in Russi'a. —
D. secretariu generalu citeste mai antaiu instructiunile
date de delegatiune d-lui Tocilescu, apoi raportulu ace-
tui'a, care se ascultá cu mare interessu si atentiune.
— Se recomanda sectiunii istorice. — D. Laurianu
aréta dorint'i'a cá acést'u raportu se se publice in analele
societatiei. La acést'a se asociaza mai multi membri,
ér' dupa cererea d-lui Ionescu se decide, a se midiuloci
tiparirea in „Monitoriulu oficialu,“ spre a poté fi sub
ochii fie-carui membru in sinulu sectiunii. Dupa acestea
d. presiedinte aréta, ca sectiunea de sciintie a notificatu,
ca ea afla cu cale a se citi in siedintia o disertatiune
a d-lui P. S. Aurelianu, intitulata „Economia rurala
la romani.“ Acést'a se asculta cu multa atentiune,
ér' societatea decide a se tipari in anale.

Siedinti'a dela 25 Augustu.

Se comunica o adresa a dlui I. G. Popescu,
prin care cere a i se cumpara unu numeru de esem-
plare din opuscululu seu „Cursu elementaru de istori'a
literaturei romane“ si unu nou elaboratu alu seu, in-
titulatu „Notitie bibliografice, adunate in ordine alfabe-
tica dupa autori, dela 1 Ianuariu 1874 pana la 24
Augustu 1878.“ — Acésta lucrare se da in cercetarea
unei comisiuni compusa din d-nii D. Sturdz'a, V. A.
Urechia si A. Romanu.

Se mai comunica, ca d. professoru St. Neagoe a
donatu pentru biblioteca societatiei si pentru membrii
sei, mai multe esemplare din Gramatic'a limbii romane,
compusa de ds'a. Se primescu cu multumire.

Se mai comunica o adresa a d-lui I. Sbier'a,
membrulu actualu alu societatiei, prin care aduce la
cunoscinti'a, ca din caus'a de bóla si alte impregiurari de
familie 'lu oprescu de a luá parte la lucrarile sesiunii
din anulu acést'a.

(Va urma.)

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Adunarea generala a Societatiei pentru fondu de
teatru romanu, conformu conclusulu se va tiné in ora-
siulu Alb'a-Iuli'a la 10 si 11 Octobre a. c. stilu nou,
cu urmatórea

Programa:

Diu'a prima, 10 Octobre.

1. Presiedintele va deschide adunarea la 10 óre
inainte de miédiadi, in localitatea ce va fi destinata
pentru siedintiele adunarii generale.

2. Dupa deschidere se voru alege doi secretari
ad hoc.

3. Se va alege o comisiune de 5 membri la care
se voru inscrie acei onorab. domni, cari voru voi a fi
membrii Societatiei, dandu oferte in bani séu in obliga-
tiuni conformu statuteloru, precum si pentru a primi
tacsele dela membrii de pana acuma.

4. Secretarulu societatiei va da cetire raportulu
comitetulu despre lucrarile acestuia dela ultim'a adu-
nare generala, si se va luá concludu asupra raportulu.

5. Cassarulu societatiei va ceti raportulu despre
starea cassei si peste totu despre membrii si averea
totala a societatiei.

6. Se va alege o comisiune de 5 membrii pentru
cercetarea raportulu cassarulu.

7. Se va alege o comisiune de 5 membri, la care se voru areta propunerile, ce s'aru face spre inaintarea scopului societatii.

8. Se voru tine discursuri corespunditoare scopului societatii si aretate mai antaiu comitetului centralu.

9. Presedintele va inchide siedinti'a.

Diu'a a dou'a, 11 Octobre.

1. Deschidendu siedinti'a presedintele, se va ceti si verifica processulu verbalu alu siedintiei trecute.

2. Comisiunea alesa pentru inscriere de membri si primire de tace si oferte, va face raportulu seu si se va lua conclusiunea necessare.

3. Comisiunea alesa pentru examinarea raportului cassarului va raporta despre acesta si se va lua conclusiune asupra raportului.

4. Comisiunea alesa pentru propuneri va raporta despre aceste si se voru lua conclusiunile necessare.

5. Se va decide locul si tempulu adunarii generale viitoare.

6. Se va alege o comisiune pentru verificarea processului verbalu alu siedintiei de astadi.

7. Presedintele va inchide adunarea.

Din siedinti'a comitetului societatii, tienuta in Buda-
pesta la 5 Septembrie 1878.

Iosifu Vulcanu, Iosifu Hosszu,
secretaru. v-presiudinte.

„Familia.“

Scólele din comitatulu Hunedórei.

(Urmare.)

Trecemu la scólele confessionale, gr. or. si gr. cat. preste totu.

Déca scólele de statu si comunele, intretinute si spriginite de statu prin barbati cá dlu Réthi si pretorii tractuali; déca scólele de statu si comunale, care au de unde 'si plati invetiarii binisioru, déca acele stau reu, cum potu se stea scólele confessionale, pe care omenii statului in locu se le spriginésca, le persecuta? Nu stau prea bine diu acelea, ci cá cele comunale totu stau; ba am curagiulu a dice, cá mai bine, si déca e vorb'a de progresu adevératu, apoi scólele confessionale sunt superioare celor susu amintite; éra déca invetiarii scóleloru confessionale aru fi numai încétuva, alesi séu denumiti cu mai multa precautiune, atunci si streinii reuvoitori aru fi necesitati a recunóste acéstá superioritate. E dreptu cá invetiarii confessionali nu sunt toti absoluti de pedagogia; dara si atáta e dreptu, cá nu sunt salarisati cá cei de statu si comunali. Abstractiune facéndu dca acéstá împrejurare mai e de observatu, cá scólele confessionale cele mai multe, nu sunt frecventate nici cá cele susu numite. De altcum si la acelea e vai de locu! Candu e vorb'a de frecventarea scólei, apoi scólele confessionale nu-si au nice recvisitele de invetiamentu cá acelea; si totusi, vorbindu numai adevérulu, progresulu ilu póte computa face omu nepreocupatu. Se dicemu, cá in scóla confessionala A, sciu numai 5 scolarii ceti si scrie; in scóla de statu B, 20; éra in cea comunala C, 15, toti romani, si totusi mai mare e progresulu scólei confessionale, éta de ce:

1. De si scolarii din A, sunt pucini, cari sciu ceti si scrie, ei inse citescu si scriu in limb'a loru materna, in care cugeta si vorbescu; se potu prin urmare folosi de pucinele cunoscutie castigat, si potu folosi cu tempu si consateniloru celu mai pucinu, ca cantareti in strana inaintea altariului lui D-dieu.

2. Pre langa ce numai 5 scolarii potu inveti'a scrisulu si cetitulu, dara toti ceialalti sciu inca rogaciunile usitate; toti sunt tienuti intru a cugeta si vorbi corecti si in fine... toti sciu pozitivu, cá sunt romani crescini si ómeni cá si alti, nu mai multu ori mai pucinu.

Cum stá inse lucrulu cu multimea cetitoriloru din scólele comunale séu de statu? Éta: Nu 'si voru poté folosi in vecii veciloru nici siesi, nici altora, de nu voru merge la alte scóle. Si inca ceva, cetirea neintielésa ii face fantasti; ei credu cá sciindu trei cuvinte unguresci, neintielese de connationalii loru, ba adesea nice de ei; sciindu dice jo napot si szervus! sunt mai multu cá ceialalti ómeni, pre candu ei, sermanii, sunt fiintiele cele mai de compatimtu, lilicii intregi, moime, cameleoni! Si cine e caus'a acestoru rele... unde se o cautamu?

Se ve spunu si acéstá, din propria mea esperientia si din convingere deplina: In órba nescciintia, basata pe credintiá!

In comitatulu acesta, mai multu ca ori unde, po-

porulu e desbinatu in doue parti, uniti si neuniti. Mai in fia-care comuna vedi câteva incaperi, ce tienu locul bisericeleloru si se si numescu cu acestu nume; despre aceste inse de alta-data. De sine se intielege, cá unde satenii sunt de câte done confessiuni, au câte doi séu trei preoti, apoi acestia, ferésca D-dieu se póta traf in armonia unulu cu altulu! Netraindu in armonia, nici nu-si potura face ei de sinesi „una scóla nationala“, in carea se-'si instruedie junimea de ambele sexe si confessiuni. Da, parintii sufletesci nu-si sfarmara capulu cu unu lucru cá acela. Cum se se amestece unitulu cu neunitulu, cá dóra Barnutiú a fostu unitu. Si cum se suferu neunitulu pe unitu, ca dóra Exelenti'a Sa mitropolitulu Siaguna a fostu neunitu, ortodocsu, dreptu credintiosu! Éta perirea! In locu cá dnii protopopi se mérga impreuna, unitu si neunitu, din satu in satu si se dica: Fratiloru, toti suntemu o natiune, veniti se ne facému o scóla! fiacare locuitoru va plati, cele 5% impuse prin legea statului. In locu se faca una ca acéstá, lasa pe preoti se se certe si se se ia de peptu si de peru, ba ii lasa se faca prostiele cele mai mari, se sudue si batjocoreasca unulu pe Barnutiulu unitulu si altulu pe Siaguna neunitulu! Fireste, cá in asemeni lupte pentru esistintia totu parintii dreptu credintiosi esu incoronati de laurele hohoteloru. S.Sale sunt mai tari si in mani si in masele si suntu si mai avuti; pre candu preotii uniti sciu numai a se vaieta de câte tóte, pre atunci cei neuniti se totu lauda, cu averi, cu lege, si câte tóte. Despre aceste inse éra de alta data! Pofiti esemple? Bucurosu! Numai cátu neintrebatu me genediú a da pe facia numele respectiviloru. De altcum: Hatiegulu nu e departe, poftésca cei interesati la unu tergu, numai spre a vedé pe „pastorii“ sufleteloru si ai duhuriloru, impartindu si primindu duhulu. Esceptiuni, sunt si aci, cá ori unde.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Congresulu bisericei gr. or. romane) este convocatu la Sibiu pe diu'a de 1/13 Octobre a. c.

— (O decoratiune pentru Majestatea Sa). Regele Calcaua I din Haiti a rogatu pe imperatulu Franciscu Iosifu I ca se ii faca onórea a primi marea cruce a ordinulu havaicu de Calacaua.

— (Bandinti si denuntiatori). Aceste doue atribuitiuni au primitu botezulu de incetantianire parlamentara in siedinti'a din 17 l. c. a Reichstagului din Berlinu. In acea siedintia principele cancelarú a gratificatu pe socialisti cu numirea de banditi, éra deputatulu Hasselmann, unulu din cei mai renumiti conducetorii ai socialistiloru ii replica, numindu pe ministrii si pe aderintii lorú denuntiatorii. Acestu limbagiu academicu si parlamentarú se aude in parlamentulu celui mai cultu poporu din lume. La ce expresiuni avemu óre se ne asteptamu in viitórea diéta din Buda-Pest'a?

— (Program'a festiva) a adunarii societatii pentru fondu de teatru romanu ce estu anu se va tiené in 10 si 11 Octobre a. c. in Alba-Iuli'a.

I. In 9 precum si in 10 Octobre primirea si incuarterirarea óspetiloru.

II. In 9 Octobre séra convenire pe promenad'a orasiului si cina comuna in chiosculu de acolo.

III. In 10 Octobre inainte de amédi la 10 óre pe langa signalisare prin clopotulu celu mare, deschiderea adunarii generale in biserica gr.-or. din orasiu.

IV. Dupa inchiaiarea primei siedintie a adunarii banchetu in chiosculu promenadii din orasiu.

V. Sér'a in 10 Octobre balu in localitatile chiosculu promenadii din orasiu; intre pause „Calusieriulu“ si „Batuta“ jucata de 12 tineri romani; in catu va reusi ca 12 dame romane se se costumese in diferite 12 costumuri romane provinciale. Balulu se va incepe cu „Hora“ jucata de „Calusieri“ si damele costumate.

VI. In 11 Octobre inainte de amédi la 10 óre continuarea adunarii generale in supranumita biserica.

VII. Dupa finirea adunarii generale si dupa prandiuri familiare la 4 óre dupa amédi excursiune generala la gradin'a episcopésca asia numita „la lumea noua,“ — dupa impregiurari cercetarea raritatiloru din fortarétiá Alba-Iuli'a.

Din siedintia comitetului arangiatoriu tienuta in 16 Septembrie 1878 in Alba-Iulia. Mihaiu Cirlea, secretariu.

— (Provocare) P. T. familiile si domnii, ce dorescu a partecipa la adunarea societatii pentru fondu de teatru romanu ce se va tiené estu anu in 10 si 11 Octobre in Alba-Iuli'a, sunt prin acéstá rogati, ca pentu ca comitetulu arangiatoriu se se póta ingriji pe deplin de primirea si incuarterirarea tuturor óspetiloru, bin voiesca in privintia acéstá a se insinúa pána in 4 Octobre a. c. la subscripsulu, aretandu pe catu se póte tempulu sosirei in Alba-Iuli'a si deosebitu numeru membriloru familiei.

Din siedinti'a comitetului arangiatoriu tienuta 16 Septembrie 1878 in Alba-Iuli'a.

Mihaiu Cirlea, secretariu.

— (Pretiuurile victualeloru in Serajevo Pecum afa „P. N.“ dintr'u scrisóre privata acele pretiuri sunt urmatórele: 1 klg. slanina 2 fl. 40 cr., 1 klg. untura totu atátu, 1 $\frac{1}{2}$ salamu 2 fl., $\frac{1}{2}$ cofa de vin 1 fl. asia ca Serajevo este acuma cetatea cea mscumpa in Europ'a.

— (Colónele de anuntiuri ale diareloru din New-York.) ne dau se intielegemu ca aco inflorescu ramuri de castigu fórté curióse. Pentru a face o idea despre activitatea variata a celoru din New York, nu trebe de catu se citesci urmatórele anunturi

— „Cani bolnavi se tratéza de medici. Spese se platescu la septemana si la luna.

— „Se primescu paseri pentru nutritu.“

— „Se taie cod'a si urechile caniloru dupa mod cea mai noua.“

— „Se cumpera bucati de tigare pe pretiulu celu mai mare.“

— „Caniloru rei se da o purtare cuviinciósá.“

— „Manile domniloru si dómneloru se facu delicat' si se deprindu cu misicari aristocratice.“

— „Juneloru li se comunica numele si starea viatorulu lorú sotiu.“

— „Persónele cu cocósia in spate se potu indrepta.“

— „Se invétia a umbla gratisu in 12 óre si se garantéza succesulu.“

— „Copii mici se ascundu si se schimba.“

— „Se punu nasuri false cu garantia, ca sunt tot asia de bine, ca si cele adevérate.“

— „Se dau bilete de cununie.“

— „Ochii negri se facu vioi.“

— „Se comunica sciri sigure despre losurile, car castiga la loterie, etc. etc.“

— „Resboiulu“

— (Bibliografi'a.) In tipografi'a seminariumu din Blasiu a aparutu in dilele acesteia „Istori'a Ungariei pentru scólele poporali“. Acestu manualu care cuprinde pe 50 pagine in octavu intrég istoria a Ungariei in 42 paragrafe este aprobatu de comisiunea scolastica archidieceasa si se destinge pri o limb'a curata si romanésca, asia ca copilulu o póte ceti si tatalu seu plugaru si se fia intielesu. Pretiulu unui esemplaru legatu este 20 cr. v. a.

Post'a redactiunei.

— Is. B. in B. Lipov'a. Sunteti prenotati a abonamentulu pána la 1/13 Septembrie 1879. Salutare

— I. V. in Bedeleu si A. S. in Springu. Abonamentulu d-vóstra se va incepe cu 1/13 Octobre.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 19 Septembrie.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.61 c.
Moneta de 20 franci	„	9.37 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.40 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.30 „

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

17 Septembrie.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	103.50 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	102.40 „
Obligatiune de imprumutu dominiále din 1871 cu 8%	„	98.50 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	96.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„	91.75 „
Imprumutulu municipalu nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	94.50 „
Fondulu de pensuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	172.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	32.— „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	84.75 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	200.— „
Romania, Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	78.— „

The'a

antiarthritica si antirheumatica alui

WILHELM

curatitoare de sange spre a se folosi in ori-care anotempu cá singurulu midilocu curatitoriu de sange cu rezultate sigure.

Cu concessiunea cancel. c. r. de curte datu prin decisiune Vien'a, 7. dec. 1858.	Probata definitivu. Efecte exell. Resultatulu eminentu.	Prin p. in. patenta a M. Sale c. r. assecurata contra falsificarii. Vien'a, 28 martie 1871.
--	---	---

The'a acést'a curatia organismulu intregu, strabate pártile intreguluu corpu si folosindu-o cá beutura departéza dintr'insulu tóte materiile stricaciósé, cate se voru fi adunatu, cum nu face nici o medicina; si efectulu siguru este durabilu.

Vindecarea perfecta a arthritei, reumatismului, bóla englezésca, si a altoru bóle invecitate incurabili, ale raneloru, cari purtóéza ne'ncetatu, ale bóleloru genitáli si bubeloru, ale sgrabunfeloru pe trupu si in facia, ale peteloru, bubeloru si-philitice.

The'a acést'a au produsu rezultate fórté favorabili mai alesu in infla'uri de ficatu si de splina, cum si in greutáti hemoroidali, in doreri

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polutiuni, impotentie, scurgeri la femei etc.

Suferintie cum sunt bólele serofolósé, inflatur'a ghinduriloru se vindeca iute si perfectu, la aceia, cari beau The'a necurmatu, fiindu ea ea este unu midilocu domulu dissolvatoriu si promovatoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlu Franciscu Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Wocheiner Feistritz (in Carniola), 1 oct. 1872.

On. Die! Mai am érasí trebuintia de vreo trei pachete din the'a dtale curatitoare de sange, pentru ca dupa-ce am cumperatu de la dta de 2 ori si am folositu acestu midilocu excellent „the'a antiarthritica si antirheumatica a lui Wilhelm curatitoare de sange“ m'am convinsu de ajunsu de minunatulu ei effectu. Te rogu se'mi tramiti the'a curatitoare de sange cu receperea plátii prin posta. Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Tuschkau langa Pilsen, 1 oct. 1872.

De asiú fi cunoscutu mai nainte poterea vindecatóre „a theei dtale antiarthritice, antirheumatice, curatitoare de sange“ asiú fi scapatu de multu de o bóla vechia si asiú fi si mai bogatu cu o suma considerabila cheltuita fora scopu pentru restaurarea

sanetátií mele. Pau' acum am trasu acestu midilocu nepretiuitu de la Praga din depoulu dtale, astadi me adresezu d'a dreptulu catra dta si Te rogu a'mi tramite cu întórcerea postei 12 pachete pe langa receptiunea plátii. Cu totu respectulu

Josef Dilzl.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Gutenstein, 1 oct. 1872.

Se 'mi mai tramiti catu mai curendu 2 pachete „thea antiarthritica, antirheumatica, curatitoare de sange a lui Wilhelm“ precum mi-ai mai tramisu prin posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai poeiu existé. Cu tóta stim'a

Florian Haselsteiner, Nr. 43 in Klosterthal.

Preste puçinu va urmá continuarea epistoleloru de recunoscutia, fiindu preste potintia a le publicá d'ntro'odata pe tóte.

Se ve feriti de falsificari si insielatiuni.

On. publicu la cumperare se binevoiesca a reflecta exactu la marc'a si firm'a mea tiparite pe din afara pe pachetu, pentru cá se nu fia insielatu prin falsificari.

Adevérata thea antiarthritica, antirheumatica curatitoare a lui Wilhelm, se póte trage numai din prim'a fabricatiune internationala antiarthritica, antirheumatica curatitoare de sange in Neunkirchen langa Vien'a, séu din depozitele mele publicate prin diarie.

Unu pachetu, impartitu in 3 doze, preparatu conformu instructiunei date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire in diverse limb constá 1 fl., pentru timbru si pachetare separatú 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adevérata thea antiarthritica, antirheumatica, curatitoare de sange a lui Wilhelm se mai afla in:

Sabiu la Frid. Thalmayer, comerciante.

Abrud: F. Tones & Comp.

Bistritia: Fridricu Kelp, Tergovits & Zintz.

Diétrich & Fleischer.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.

Orastia: Carol Reckert, apotecariu.

Alba-Julia: Iuliu Fröhlich, apotecariu.

Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu.

Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.

Lechintia: Friedr. Scheint, apotecariu.

Feldióra (langa Brasiovu): Friedr. Folbertú, apotecariu.

Ilia, C. Hoffinger, apotecariu.

Osiórhieu: Max Bucher.

Sabesiu, I. C. Reinhard, apotecariu.

Baia mare: I. Horacek, apotecariu.

Aiudu: August Binder, apotecariu.

Miercuria: Chr. Fr. Schimmert, apotecariu.

Romanu (Moldova): Josef Dannffy, apotecariu.

Sedisióra: Iosef B. Teutsch, comerciante.

Reghinulu s.: S. & I. Leonhardt.

Huniadóra: Fried. Acker, apotecariu.

Rosia: Ludw. Moldovan, apotecariu.

Oca'a (I. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu.

(23) 19